

УДК 620.179

*В.В. Тризна, студент гр. ПК-42
НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»*

АНАЛІЗ ДЕФЕКТІВ ЗАМКОВИХ З'ЄДНАНЬ БУРИЛЬНИХ ТРУБ

Анотація. В роботі показані актуальність контролю, перспективність вихрострумowego методу контролю. Детально розглянуто особливості різбових з'єднань різбових труб як об'єкта неруйнівного контролю та дефекти різбових з'єднань.

Ключові слова: вихрострумований контроль, бурильна труба, замкове з'єднання, дефект.

ВСТУП

Освоєння нових запасів нафти і газу передбачає необхідність збільшення глибин і ускладнення профілів свердловин, забезпечення можливості експлуатації труб у більш жорстких умовах. Аналіз аварійності трубних колон показує що до 50% всіх відмов з колонами труб нафтового сортаменту відбувається через негерметичність нарізного сполучення труби і муфти. Тому особливої уваги потрібно приділити контролю різбових з'єднань.

АНАЛІЗ ДЕФЕКТІВ

Особливості конструкції замкового різблення враховують необхідність збереження працездатності за великих статичних і динамічних навантажень, що виникають під час експлуатації. Змінний по висоті профіль різблення створює природні концентратори механічних напружень і осередки виникнення втомних тріщин.

В доповіді проаналізовано дефекти різбових з'єднань труб нафтового сортаменту, які є каталізаторами процесів їх руйнування.

1. Витки з чорновини (black-crested threads – чорні вершини, чорновини, чорні витки) – це витки різблення з вершинами, на яких збереглися поверхні вихідної заготовки. Такі витки розглядаються як дефект, якщо розташовані на різбї з повним профілем; вони можуть бути розташовані на зовнішній і внутрішній різбї з повним і неповним профілем. Їх утворення обумовлено конструкцією різбових з'єднань з конічною різбою і відбувається в процесі обробки різанням.

2. Вм'ятини (dent, dinge, mashe – западина, виїмка, забоїн, відбиток, раковина, убоїни) – це нелінійне поглиблення з пологими стінками і плоским дном. Вм'ятини вважається дефектом в наступних випадках:

- розташована на різбї з повним профілем, натискних або ущільнюючих елементів нарізного сполучення;
- призводить до невідповідності геометричних параметрів інших елементів нарізного сполучення;
- призводить до відшарування протиадирних покриттів.

Вм'ятини може бути розташована на будь-якому елементі нарізного сполучення, утворюється в результаті ударної дії на різбове з'єднання.

3. Гребїнь (fin – задирок, виступ, буртик) – це тонка довга смужка металу, яка виступає над вершиною витка різби і кромкою фаски. Гребїнь розглядається як дефект, якщо він розташований вище зовнішнього конуса різб-

лення і виступає в западину між витками різьби.

Гребінь може бути розташований на зовнішній і внутрішній різьбі з неповним профілем і на західній фасці. Він утворюється в процесі обробки металу різанням за рахунок того, що разом зі зрізом металу відбувається його часткове зміщення і як наслідок – виступ над поверхнею.

Рекомендується видаляти гребінь за допомогою тонкого шліфувального інструменту.

4. Забоїни (dent, dinge, mashe – вм'ятина, западина, виїмка, відбиток, раковина, убоїни) – це нелінійне поглиблення з неологими стінками і неплоским (гострим) дном. Вважається дефектом за будь-якого розташування і розміру, може бути розташована на будь-якому елементі нарізного сполучення. Утворюється в результаті ударної дії на різьбове з'єднання.

Рекомендується видалення забоїв за допомогою тонкого шліфувального інструменту.

5. Витки з чорновини, Вм'ятина Гребінь Забоїни Задири (gall – рванина, подряпина) – це лінійне ушкодження різьби із залишками здертого металу. Вважається дефектом за будь-якого розташування і розміру, може розташовуватись на будь-якому елементі нарізного сполучення. Утворюється внаслідок таких причин: пошкодження або зносу різьбоутворюючого інструменту; механічного впливу на різьбове з'єднання; невідповідності геометричним параметрам різьби або забруднення різьбової ущільнювальної мастила.

Витки з чорновини, вм'ятини, гребіні, забоїни та задири рекомендується видаляти за допомогою тонкого шліфувального інструменту.

6. Задирок (bug, feather, edge, fin – виступ, гребінь, завал кромки, буртик) – це тонка коротка смужка металу, яка виступає над вершиною витка різьби або загнута на бік. Вважається дефектом за будь-якого розташування і розміру.

7. Тріщини вважаються найбільш небезпечними дефектами різьблення, оскільки під час експлуатації нарізного сполучення вони можуть розвиватися і привести до поломки обладнання. Тому наявність тріщин в різьбі НЕ допускається.

ОБГРУНТУВАННЯ МЕТОДУ

В даний час для виявлення тріщин в западині різьблення в основному застосовуються методи акустичного і магнітного (магнітнопорошкові і ферозондові) видів неруйнівного контролю.

Недоліком ультразвукових методів є відносно низька чутливість (поріг чутливості – тріщина глибиною ~ 2 мм).

Недоліками магнітнопорошкового методу є необхідність намагнічування/розмагнічування і суб'єктивність контролю; ускладнено реалізацію контролю внутрішньої різьби, неможливе оцінювання глибини тріщини. Також слід вказати на необхідність застосування витратних матеріалів, таких як феромагнітний порошок або суспензія. Це, по-перше, здорожує операції контролю, по-друге, створює додаткові проблеми утилізації відпрацьованих матеріалів.

Недоліком ферозондового методу є відсутність можливості вимірювання розмірів тріщин та складність контролю різьблення з дрібним кроком і малим діаметром. У зв'язку з вище сказаним представляє інтерес використання вихрострумowego виду неруйнівного контролю (НК). Цей вид НК ґрунтується на аналізі взаємодії електромагнітного поля вихрострумowego перетворювача (ВСП) з електромагнітним полем вихрових струмів, що наводяться в об'єкті контролю (трубах нафтового сортаменту) на різних стадіях їх виготовлення та експлуатації. Основним методом для проведення такого НК є вихрострумовой контроль. Особливістю цього методу є те, що його можна проводити за відсутності контакту між ВСП та об'єктом контролю, що дає змогу для сканування останнього без попередньої обробки його поверхні. Отримання первинної інформації у вигляді електричних сигналів, відсутність контакту і висока продуктивність визначають широкі можливості методу для автоматизації. Беззаперечна перевага ВСП – простота їх конструкції

ВИСНОВОК

Внаслідок виникнення значних механічних напружень на ділянках різьбових з'єднань труб нафтового сортаменту існує підвищена ймовірність утворення і розвитку дефектів. Найбільш небезпечними дефектами є поперечні тріщини. Тому ділянки з замковою різьбою є найбільш відповідальними і уразливими, тому потребують періодичного контролю. Особливості форми об'єкта контролю та умов його проведення дозволяють обґрунтувати перспективність використання вихрострумowego методу для контролю різьбових з'єднань бурильних труб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Трубы нефтяного сортамента: Справочник/Под ред. А.Е. Сарояна – М.: Недра 1987.-488с.
2. Клюев В.В. Неразрушающий контроль и диагностика [Текст]: справочник / В.В. Клюев, Ф.Р. Соснин, Ковалев А. В. и др.; Под ред. В.В. Клюева. - 3-е изд., перераб. и доп. - М. : Машиностроение, 2005. - 656 с.
3. Федосенко Ю.К. Становление, современное состояние и перспективы развития вихретокового контроля / Ю.К. Федосенко // Контроль. Диагностика. – 2005. – №5. – с.71-75.

Науковий керівник: проф., д.т.н. Куц Ю.В.